

2019-05-17

Ert dnr:
Ju2019/00209/15

Avdelningen för juridik
Per Henningson

Justitiedepartementet
10333 STOCKHOLM

Straffrättsliga åtgärder mot tillgreppsbrott och vissa andra brott - Ds 2019:1

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tillstyrker förslagen till lagstiftning såvitt avser brottstyperna stöld och häleri.

SKL delar inte utredarens bedömning avseende tillträdesförbud, utan anser att det föreligger tillräckligt starka skäl för att införa en reglering som ger möjlighet att vid straffansvar stänga ute personer från butiker, badanläggningar och bibliotek.

SKL instämmer inte heller i bedömningen i konsekvensanalysen, att ett tillträdesförbud inte kommer att ha någon betydelse för jämställdheten mellan kvinnor och män.

SKL anser att utredarens presenterade lagförslag avseende tillträdesförbud är väl avvägt och bör införas.

Förbundets ställningstagande

Straffrättsliga åtgärder mot vissa tillgreppsbrott

Det är angeläget att rättsväsendet har goda förutsättningar att bekämpa den typ av organiserade internationella brottsnätverk som utför en stor del av bostadsinbrotten, bilstölderna m.m. i Sverige. Att införa strängare straff för systematiska stölder och hälerier och att införa ett nytt brott, benämnt inbrottsstöld, med strängare straffskala än normal stöld, kan bidra till att förbättra dessa förutsättningar.

SKL tillstyrker därför förslagen i denna del.

Tillträdesförbud

Utredaren har på ett förtjänstfullt sätt redogjort för de ordnings- och säkerhetsproblem som förekommer på kommunala badanläggningar och bibliotek. Det handlar om att såväl besökare som personal utsätts för våld, hot och trakasserier samt att kommunal egendom utsätts för skadegörelse. Problemen innebär kostnader för kommunen och otrygghet för personal och besökare och även att allmänheten i viss utsträckning undviker att besöka bad och bibliotek.

Utredaren gör bedömningen att ett straffsanktionerat tillträdesförbud i viss mån kan förväntas leda till att antalet brott, men även andra ordningsstörningar, blir färre i badhus och bibliotek samt att biblioteken därmed på ett mer ändamålsenligt sätt kan

förväntas fullgöra sitt lagstadgade uppdrag att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Utredaren landar dock i bedömningen att det inte föreligger tillräckligt starka skäl för att införa en reglering som ger möjlighet att vid straffansvar stänga ute personer från butiker, badanläggningar och bibliotek. SKL instämmer inte denna bedömning, framförallt inte såvitt avser bibliotek.

Till skillnad från vad som gäller för butiker och badanläggningar och de flesta andra liknande lokaler anses kommuner sakna möjlighet att neka personer tillträde till bibliotek (se bl.a. JO 2009/10 s. 436). Anledningen är att det av bibliotekslagen följer att biblioteksverksamheten ska vara tillgänglig för alla och att det därför saknas stöd för att "portförbjuda" någon. Detta förhållande medför att kommunen har mycket begränsade möjligheter att förebygga och komma tillrätta med de problem som uppstår för personal och besökare på grund av personer som gör sig skyldiga till upprepade ordnings- och säkerhetsstörningar på just bibliotek. Att det är möjligt att avvisa personen vid varje tillfälle då störningarna förekommer inne på biblioteket, påverkar inte tryggheten för personal och besökare i någon nämnvärd utsträckning. Effekten av att kommunen i sådana situationer saknar lagstöd att "portförbjuda" personen från biblioteket blir därmed en sämre arbetsmiljö för personalen och en sämre service till allmänheten. Därutöver förekommer det att allmänheten avhåller sig från att besöka bibliotek där ordnings- och säkerhetsstörningar förekommer. Ett införande av möjligheten till tillträdesförbud skulle alltså förbättra kommunernas möjligheter att göra biblioteken tillgängliga för alla och därigenom uppfylla syftet med bibliotekslagen. Denna aspekt synes utredaren inte ha beaktat vid sin bedömning.

SKL anser sammantaget att det föreligger tillräckligt starka skäl för att införa en reglering som ger möjlighet att vid straffansvar stänga ute personer från butiker, badanläggningar och bibliotek.

Konsekvenser för jämställdheten

Utredaren gör i sin konsekvensanalys bedömningen att ett införande av ett straffsanktionerat tillträdesförbud till bl.a. badanläggningar och bibliotek, inte skulle få några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män. SKL delar inte denna uppfattning.

Som utredaren själv konstaterar medför ordnings- och säkerhetsstörningar på badanläggningar och bibliotek att anläggningarna upplevs som otrygga och att allmänheten i viss utsträckning avstår från att besöka dessa anläggningar. Utredaren konstaterar även att en reglering i viss mån kan förväntas leda till att antalet brott, men även andra ordningsstörningar, blir färre på de platser som avses.

Av tillgängliga undersökningar och forskning (se bl.a. Brottsförebyggande rådets rapport 2018:1, Nationella trygghetsundersökningen 2018) framgår att kvinnor i betydligt större utsträckning än män undviker att besöka platser som upplevs som otrygga. Otrygga offentliga miljöer begränsar alltså i större utsträckning kvinnors

rörelsefrihet och möjlighet att delta i samhällslivet än mäns. Straffsanktionerade tillträdesförbud skulle därför enligt SKL bidra till jämställdheten mellan kvinnor och män.

Lagförslaget om tillträdesförbud

Det förslag till lag om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek som utredaren redovisar är väl avvägt och kan enligt SKL:s uppfattning läggas till grund för lagstiftning.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Knappe
Ordförande

*Särskilt yttrande lämnades av Vänsterpartiet och Miljöpartiet, se **bilaga**.*

Styrelsen
2019-05-17

Dnr 19/00452

Särskilt yttrande från Vänsterpartiet och Miljöpartiet, Styrelsen 2019-05-17

Straffrättsliga åtgärder mot tillgreppsbrott och vissa andra brott

Vänsterpartiet och Miljöpartiet menar att det ligger utanför SKLs kompetensområde att yttra sig angående införandet av ett nytt brott, inbrottsstöld. Det är inte en lagstiftning som berör kommuner och landsting och därför anser Vänsterpartiet och Miljöpartiet att SKL inte bör ta ställning till denna lagstiftning.

När det gäller införande av tillträdesförbud till vissa offentliga lokaler delar vänsterpartiet utredarens bedömning om att detta inte är någonting som ska införas.

Det är ett betydande problem med de ordningsproblem och hot mot säkerhet som beskrivs i utredningen. Detta är någonting som måste stävjas och hanteras.

Vänsterpartiet ser dock inte att införande av denna typ av tillträdesförbud är någon lösning. Vi ser dessutom problem att detta är en åtgärd som kan komma att användas utan att någon lagförts för något brott. Att lagstifta om begränsning av grundläggande rättigheter i syfte att förhindra eventuella framtida brott strider helt mot grundläggande rättsprinciper.